

Korisni ljudima – najbolji su

Neki kažu da iz ostataka kafe u šoljici mogu čitati sudbinu, ali njemu je svaki novi dolazak do dna šoljice vizuelno bio isti u toj mjeri da je potpuno prestao posmatrati tragove svoje kafe. Jednostavno ih je prepoznao. Ipak je ta šoljica bila jedina koju je mogao gledati koliko je htio. I tad dan je sjedio na svom mjestu i ponavljao taj ustaljeni ritual ispijanja „produžene“.

Nije se, kao ni obično, obazirao ni na koga, ali je povremeno hvatao znatiželjne poglede. Ni to nije bilo ništa novo. I na njih se svikao kao na prirodne pojave, kao na sunce ili kišu. Razlika je bila u tome što sunce ne grije uvijek, niti je kiša konstanta koja ne prestaje; oboje imaju zamjenu i vrijeme prestanka. Ovo sakupljanje pogleda nije imalo zamjenu, ono je bilo konstanta.

Svaka mahala ima svoje teme. On je bio jedna od glavnih tema vlastite mahale. Skoro mu je pedeset, a nikad se nije ženio. Pitanje „zašto“, kao i razni izmišljeni odgovori na njega godinama su šetali mahalom, od vrata do vrata, poput kakvog trgovačkog putnika. Pravi odgovor se nikad nije znao, jer je jedini vid komunikacije u koju je ulazio sa ljudima bio prilikom naručivanja kafe, kupovine potrebnih stvari i prodaje meda od koje je živio. Svjestan prisutnosti vlastitog života u ustima komšija postao je imun na sve priče i sve poglede, a nužne susrete ispratio bi pozdravom i kratkim pogledom, čisto iz učtivosti.

Samo je on znao razlog svog samačkog života. Nije da nije imao priliku niti volju osnovati bračnu zajednicu, problem je bila misao. Tačnije, riječ je o dvije sasvim suprotne misli koje su ga godinama vukle, svaka na svoju stranu. Prva je bila imperativ njegove vjere kojoj je bio privržen. Imperativ koji nalaže ženidbu neoženjenih i udaju neudatih. Druga misao je iz književnosti. Radi se o pisanju Tvrтка Kulenovica, koji je kazao kako je za svoje dijete uvijek sanjao da će mu život biti vezan za ljepotu, a ne za slobodu, ideal robova.

Moglo bi se reći da je istinski htio ispoštovati vjerski imperativ, ali je ostajao pasivan čekajući neko „bolje vrijeme“ koje bi njegovom djetetu omogućilo rast uz taj pojam ljepote. U strahu od misli da bi on mogao samo „kazniti“ vlastito dijete prolazile su godine, a svaka kao da je donosila sve više usamljenosti. Nije mi više ni smetala kao ni pogledi sa strane. Sve je postalo rutina.

Vratimo li se sa opisa na konkretan čin, zatičemo ga na izlazu iz kafane i gledamo kako se kreće niz loše asfaltiranu ulicu sa prilično uočljivim tragovima makadama. Opet je kupio poglede, direktne ili manje direktne, praćene podsmijehom ili šapatom...

Sve je izgledalo kao i obično. Tako bi, vjerovatno, i ostalo da se na drugom kraju ulice nije čuo krik: „Upomoć, moja torba!“

Mladić krupnog tijela je trčao noseći žensku torbu, a djevojka iza njega je plačnim glasom ispuštala sad već neartikulisane zvukove. Kako je mladić trčao, ljudi koji su bili na ulici sklanjali su se.

Strah, nemar, ili nešto treće ostavili su prostor za još jednu uspješnu bahatost uličnih otimača čija se aktivnost (koja je proporcijalna ovoj građanskoj pasivnosti) konstantno povećavala.

Tijela su im se sklanjala, a pogled pratio mladića sve do kraja ulice. Tada su čuli samo tupi udarac, a nakon toga i vidjeli kako mladićevo tijelo gubi kontrolu i pada. Već ljedećeg trenutka izvor zvuka bio je jasan. Nad tijelom mladića stajao je on, njihova vječna tema sa velikim kamenom u desnoj ruci. Inače šutljiv, ali očito izuzetno hrabriji i korisniji od onih koji su se „hranili“ pričama o njegovom životu.

Momak je prilikom pada izgubio svijest, a policija je brzo preuzela slučaj. Uplakana žena bila je puna riječi zahvale, nudila je čak neku materijalnu nagradu. Njene rečenice je ispratio kratkim smiješkom, gestikulacijom i riječima: „Neka, hvala..“

Svojim činom nije promijenio svijet, pa čak ni neku sitnicu u svom životu; ali su ljudi iz mahale neko vrijeme pričali o njegovom poduhvatu, a izbjegavali govor o privatnom životu. Izgledalo je kao da pogledi podsmijeha pređoše u poglede divljenja.

Nedim Gondžić